

imod troer jeg ikke, at den ærede Forslagsstiller kan sætte § 7 igjennem uden med en Ændring; thi naar den skal staae som en Præmieparagraf, der skal opfordre til Salg, saa maa den ogsaa reservere de Mænd, der have solgt inden 1875. Nydelsen af Præmie for de Salg, de forinden have foretaget. Saavidt jeg har efter Ordene forstaaet Paragraphen, skal nemlig denne Ret bortfalde efter 1875; men det er klart, at denne Ret inden den Tid kan være erhvervet af mange Jordrotter, som dog ikke have været istand til at benytte den, fordi de paagældende Gaarde, hvilke de som Præmie ønske at inddrage, ikke have været fæstledige, og det forekommer mig derfor, at denne Ret maa reserveres dem for de alt af Hensyn til den skete Salg. Jeg vilde ønske, at den ærede Forslagsstiller vilde forandre sit Forslag saaledes, at der føies eet Aar til, saa at altsaa Retten ved dens Ophør havde bestaaet lige i 15 Aar, og naar den saa havde udrettet i 15 Aar saa Tid, som den virkelig hidtil har udrettet, til en fuldstændig Ophævelse af Fæstevæsenet, saa vilde der, saa forekommer det mig, efter den Tid være god Grund til for den tilbageblevne Fæstejord at lade den complet falde.

Scavenius: Det ærede Medlem, som har indbragt det foreliggende Lovforslag, indbragte ifjor et Forslag om Fæstevæsenets endelige Afsløsning. Dette sidste saae jeg mig istand til i dets Hovedgrundsætninger at kunne gaae ind paa, og jeg maa sige, at det bedrover mig, at det ikke lykkedes at føre det tilende, og saae det ophøiet til Lov; vi havde da været færdige med denne Sag og været fritagne saavel for den høitærede Regjerings som for det foreliggende Forslag. Dette Forslag er jeg derimod ikke istand til at gaae ind paa. Den ærede Forslagsstiller har to Hensigter med det. Den ene er den at konservere Bondejorden under Fæstevangen, og denne Hensigt opnaaes, det skal jeg indrømme, fuldstændigt, men just ved de i saa Henseende foreslaaede Bestemmelser modvirkes den anden Hensigt, som er at fremme Selveiendom. Den vigtigste Grund for en Godseier til ikke at sælge sine Fæstegaarde vil

være den, at han ikke vil af med enkelte til dem hørende Stykker, der enten ligge ham særdeles bekvent eller have en overordentlig oeconomic Betydning for ham. Forbydes det ham nu ved Salg at frastille saadanne Stykker, nødsages han ligefrem til at lade være at sælge. Og hvad mere er: disse konserverende Bestemmelser ere til langt større Stæde for de Godseiere, der hidtil have været villige til at sælge, og som have begyndt at følge en bestemt Plan, som de gjerne vilde have fuldendt, end for de Godseiere, som ikke have solgt, men endnu ville bevare et samlet Gods; thi for dem vilde de Bestemmelser, der her foreslaaes, være temmelig ligegyldige. Vel indeholder Lovforslaget i sin § 1, at Jordrotterne ikke maae indtage Fæstejord til Skovs Oppløsning og Fredning, en Bestemmelse, som kan være saadanne Godseiere ubekvent, men den er dog til Syvende og Sidst af mindre Betydning. For de Godseiere derimod, der have begyndt at sælge og have til Hensigt at fortsætte dermed, vil denne Lov være overordentlig genant, og den vil ikke alene være genant, men vil endog for en stor Deel af Fæstegodsets Vedkommende nødsage Godseieren til af reent oeconomic Grunde at beholde det. Hvad § 7 angaaer, skal jeg kun bemærke, at Loven af 19de Februar 1861 er bleven gennemført, sandelig ikke fordi Godseierne forlangte det, men fordi man fra den anden Side formeente, at det var godt at faae indskrænkende Bestemmelser ligeoverfor Godseierne. Det lykkedes, og samtidigt indførte man i Lovens § 2 som en Præmie for Salg, at den 10de Gaard kunde inddrages i Tilfælde af 9 Gaardes Salg; men saavidt jeg veed, var det heller ikke Godseierne, der udbade sig denne Fordeel. Nu have de faaet den, og jeg tvivler paa, at de ad Overenskomstens Betælle opgives den. — Bestemmelsen i § 10, at Fæstevangen paa et Fæstested bortfalder, saasnart det er solgt til Selveiendom eller til Arvesætte med Ret til at sælge og pantsætte, til Fæstevæsen eller et af hans Børn, Svigerbørn eller Stedbørn, er i og for sig hensigtsmæssig, og Bestemmelsen i Slutningen af § 10 om, at naar Salget stæer til en Fremmed, skal der fradrages og indbetales i Statskassen en